

Rozwiązania:

Zadanie 1.

Mieszanina zawiera nadmiar molowy wodoru, ($d < 1,63 \text{ g} \cdot \text{dm}^{-3}$). Odczyn o wartości zbliżonej do wartości $\text{pK}_{\text{a}2}$ oznacza, że otrzymano roztwór buforowy oparty o równowagę opisaną stałą dysocjacji $\text{K}_{\text{a}2}$: $\text{H}_2\text{PO}_4^- + \text{H}_2\text{O} = \text{HPO}_4^{2-} + \text{H}_3\text{O}^+$. W reakcji spalania powstał więc gazowy HCl, który po absorpcji przereagował całkowicie z jonami PO_4^{3-} tworząc n_1 jonów HPO_4^{2-} , a następnie jeszcze z pewną ilością wszystkich jonów HPO_4^{2-} dając jony H_2PO_4^- .

Całkowita liczba moli HCl: $n_{\text{HCl}} = n_{1\text{HCl}} + n_{2\text{HCl}}$, gdzie $n_{1\text{HCl}} = n_0 \text{PO}_4^{3-} = n_1 \text{HPO}_4^{2-} = 10,00 \text{ g} / 163,94 = 0,06100 \text{ mol}$, a $n_{2\text{HCl}}$ można obliczyć na podstawie wyrażenia: $[\text{H}_3\text{O}^+] = \text{K}_{\text{a}2} \cdot (n \text{H}_2\text{PO}_4^- / n \text{HPO}_4^{2-})$, w którym równowagowa ilość moli $n \text{HPO}_4^{2-} = n_0 \text{Na}_2\text{HPO}_4 + n_1 \text{HPO}_4^{2-} - n_{2\text{HCl}}$, a $n \text{H}_2\text{PO}_4^- = n_{2\text{HCl}}$. $n_0 \text{Na}_2\text{HPO}_4 = 10,00 \text{ g} / 141,96 = 0,07044 \text{ mol}$. Stąd $10^{-7,29} / 10^{-7,20} = n_{2\text{HCl}} / (0,06100 + 0,07044 - n_{2\text{HCl}})$; $n_{2\text{HCl}} = 0,05894$, $n_{\text{HCl}} = 0,11994 \text{ mol}$, a $n_{\text{Cl}_2} = n_{\text{HCl}} / 2 = 0,05997 \text{ mol}$, $m_{\text{Cl}_2} = 0,05997 \cdot 70,90 = 4,252 \text{ g}$

$V_c = (n_{\text{Cl}_2} + n_{\text{H}_2}) \cdot 22,4$, $n_{\text{H}_2} = m_{\text{H}_2} / M_{\text{H}_2}$, gęstość mieszaniny $d = (m_{\text{Cl}_2} + m_{\text{H}_2}) / V_c = 1,12 \text{ g} \cdot \text{dm}^{-3}$. Stąd $(n_{\text{Cl}_2} + n_{\text{H}_2}) \cdot 22,4 \cdot d = (m_{\text{Cl}_2} + m_{\text{H}_2})$, $m_{\text{H}_2} = (0,05997 \cdot (70,90 - 22,4 \cdot 1,12)) / (22,4 \cdot 1,12 / 2,02 - 1) = 0,241 \text{ g}$, a $V_c = (4,252 + 0,241) / 1,12 = \underline{4,01 \text{ dm}^3}$.

Początkowe pH roztworu przed absorpcją HCl, $\text{pH} = -\log(10^{-12,32} \cdot (0,07044 / 0,06100)) = \underline{12,26}$.

Zadanie 2.

Przyjmując liczbę moli formy dimerycznej jako $n_D = 1 - \alpha$ i formy monomerycznej jako $n_M = 2\alpha$, sumaryczna liczba moli $n_0 = 1 - \alpha + 2\alpha = 1 + \alpha$, a ułamki molowe dane są wzorami: $X_D = (1 - \alpha) / (1 + \alpha)$ i $X_M = 2\alpha / (1 + \alpha)$. Stała ciśnieniowa równowagi reakcji K_p / atm wyrażona za pomocą ciśnień cząstkowych (mmHg), gdzie $P_s = 760$, spełnia zależność:

$$K_p / \text{atm} = (P_{\text{M}})^2 / (P_{\text{D}}) = (P / P_s \cdot X_M)^2 / (P / P_s \cdot X_D) = (P / P_s) \cdot \{ (X_M)^2 / (1 - X_M) \} = (P / P_s) \cdot \{ 4\alpha^2(1 + \alpha) / (1 + \alpha)^2(1 - \alpha) \} = (P / P_s) \cdot \{ 4\alpha^2 / (1 - \alpha^2) \}$$

1) $X_{M1} = 2\alpha_1 / (1 + \alpha_1) = 0,040829$, $P_{\text{M}1} = P_1 \cdot X_{M1} = 3,78 \text{ mmHg}$, $K_{p1} / \text{atm} = 2,116 \cdot 10^{-4}$

2) $\alpha_2 = X_{M2} / (2 - X_{M2}) = 0,022332$, $P_{\text{M}2} = P_2 \cdot X_{M2} = 4,57 \text{ mmHg}$, $K_{p2} / \text{atm} = 2,748 \cdot 10^{-4}$

3) $\{ \log(K_{p1} / \text{atm}) = Z - W / (66,78 + 273,15); \log(K_{p2} / \text{atm}) = Z - W / (69,75 + 273,15) \}$; $W = 4454,52$, $Z = 9,4297$,

stąd $\log(K_{p3} / \text{atm}) = Z - W / (78,70 + 273,15)$ i $K_{p3} / \text{atm} = 5,881 \cdot 10^{-4} = (P_{\text{M}3} / P_s)^2 / (P_3 / P_s - P_{\text{M}3} / P_s)$;

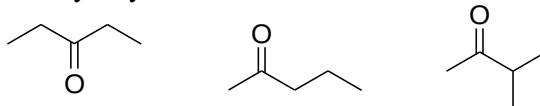
$P_3 = \{ P_{\text{M}3} / (P_s \cdot K_{p3} / \text{atm}) \} + P_{\text{M}3} = 149,36 \text{ mmHg}$, $\alpha_3 = P_{\text{M}3} / (2P - P_{\text{M}3}) = 0,02734$, $X_{M3} = 2\alpha_3 / (1 + \alpha_3) = 0,053225$

4) rozwiązując $\log(P / \text{mmHg}) = A - B / (t + C)$ dla $\{ P_1 = 92,52$, $t_1 = 66,78$, $P_2 = 104,63$, $t_2 = 69,75$ i $P_3 = 149,36$, $t_3 = 78,70 \}$ otrzymujemy: $A = 7,1955$, $B = 1504,76$, $C = 220,978$

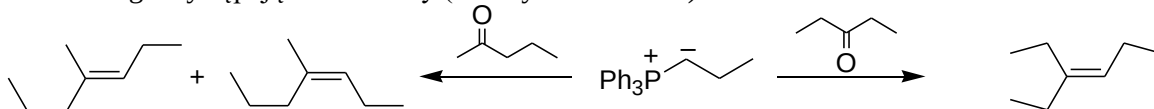
dla $\alpha_4 = 0,035$ $K_{p4} / \text{atm} = (P / P_s) \cdot \{ 4\alpha^2 / (1 - \alpha^2) \} = P_4 \cdot \{ (4 \cdot 0,035^2) / (760 \cdot (1 - 0,035^2)) \} = P_4 \cdot 6,4553 \cdot 10^{-6}$, po zlogarytmowaniu: (i) $\log(K_{p4} / \text{atm}) = \log(P_4 / \text{mmHg}) - 5,19$ i wstawieniu do: (ii) $\log(P_4 / \text{mmHg}) = 7,1955 - 1504,76 / (t_4 + 220,978)$ oraz (iii) $\log(K_{p4} / \text{atm}) = 9,4297 - 4454,52 / (t_4 + 273,15)$ otrzymujemy: $-1504,76 \cdot (t + 273,15) = (7,4242 \cdot (t - 326,85)) \cdot (t + 220,978)$; $-7,4242 \cdot t^2 - 718,745 \cdot t + 125200 = 0$; $t_4 = \underline{90,18^\circ\text{C}}$ ($P_4 = 228,81 \text{ mmHg}$, $K_4 = 1,477 \cdot 10^{-3}$)

Zadanie 3.

Następujące ketony mają wzór sumaryczny $\text{C}_5\text{H}_{10}\text{O}$:

W nazwie trzeciego występują dwa lokanty (3-metylobutan-2-on).

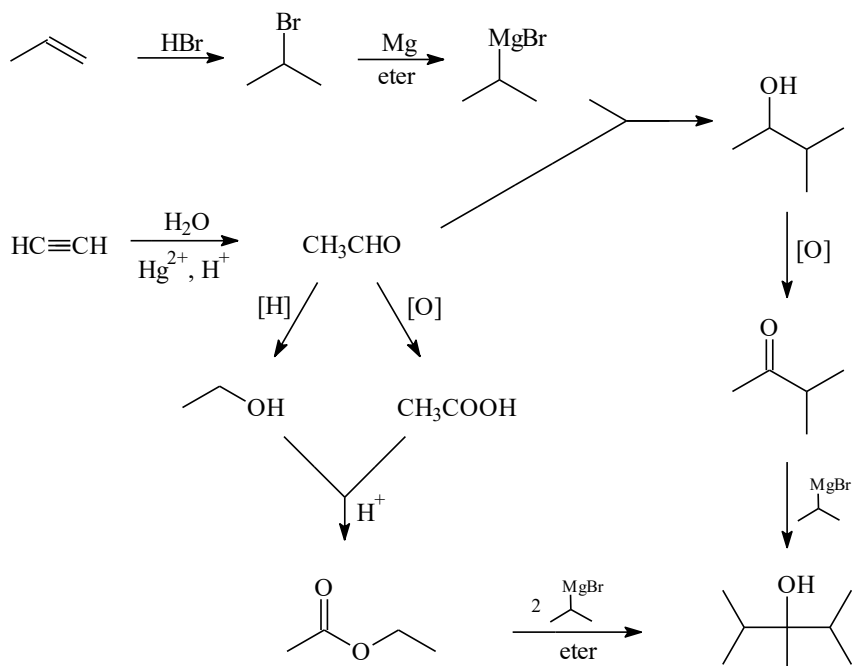

diastereoizomery (stereoizomery, które nie są odbiciami lustrzanymi)

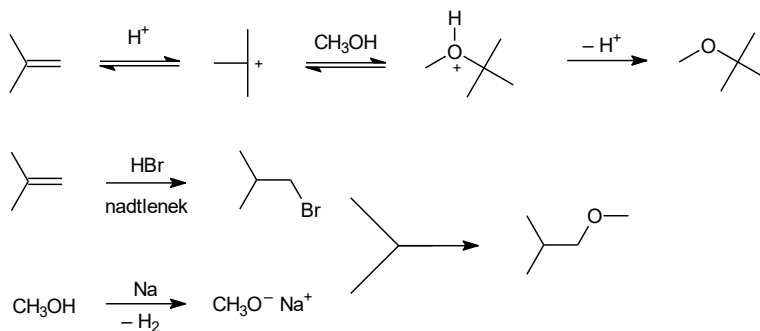
Zatem nasz keton to pentan-2-on.

Zadanie 4.

a)

b)

Zadanie 5.

Bilans obszaru zewnętrznego:

Przychód, kmol/h		Rozchód, kmol/h			
H_2	68,1	str. R	H_2	12,5	(z bil. wodoru)
CO	30,9	str. R	CO	3,1	(z bil. węgla)
g. oboj.	1	str. R	g. oboj.	1	
		str. P	CH_3OH	27,8	(z def. η)

Skład strumienia A obliczono wykorzystując podaną podstawę bilansu.

Natężenie przepływu strumienia R wynosi 16,6 kmol/h

Ułamek molowy wodoru w strumieniu R wynosi: $12,5/16,6 = 0,753$

Ułamek molowy CO w strumieniu R wynosi: $3,1/16,6 = 0,187$

Ułamek molowy gazów obojętnych w strumieniu R wynosi: $1/16,6 = 0,060$